

การจัดการสาธารณูปการเพื่อการรักษาอุโบสถศีลของวัดบางสระเก้าตำบลบางสระเก้า
อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

PUBLIC ASSISTANT MANAGEMENT FOR UPOSATHASILA OBSERVING
OF WATBANGSRAKAO BANGSRAKAO SUBDISTRICT,
LAEMSING DISTRICT, CHANTHABURI PROVINCE

พระปลัดสาธิต สุจิณโณ* พระปลัดระพีพันธุ์พิสุทธิสาร** ชิตวิฑูฒิ หมั่นมี***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการงานด้านสาธารณูปการเพื่อการรักษาอุโบสถศีลของวัดบางสระเก้า ตำบลบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการสาธารณูปการเพื่อการรักษาอุโบสถศีลของวัดบางสระเก้า ตำบลบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ที่เข้ามารักษาอุโบสถศีลในวัดบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จากการหาด้วยวิธีการของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 คน ประมวลผลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไป เพื่อทดสอบสมมติฐานระหว่างตัวแปรที่ทำการศึกษาว่า มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

* หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

** ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

*** ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 72.8 มีสถานภาพสมรส จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 57.6 มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 89.6 มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 88.0 ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 53.2 และมีรายได้/เดือน 4,000-7,000 บาท จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 62.8

การจัดการสาธารณูปการเพื่อการรักษาอุโบสถศีลของวัดบางสระแก้ว ตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

1) ด้านสภาพแวดล้อม ปัญหาและอุปสรรค ห้องน้ำ มีลักษณะเก่า ผู้สูงอายุไม่สะดวกในการใช้งาน ขาดงบประมาณในการพัฒนาให้มีความพร้อม ความเหมาะสม และเพียงพอต่อการใช้งาน ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงห้องน้ำ ใช้สุขภัณฑ์ที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ จัดหางบประมาณสนับสนุนทั้งจากภาครัฐ และภาคประชาชน

2) ด้านรูปแบบพิธีการ ปัญหาและอุปสรรค ผู้นำในการประกอบพิธีทางศาสนามีจำนวนน้อย ผู้นำในการประกอบพิธีทางศาสนาขาดความรู้ที่ถูกต้องตามหลักประเพณีแบบโบราณ ทำให้วัฒนธรรมประเพณีแบบโบราณค่อย ๆ หายไป ผู้รักษาอุโบสถศีลมีจำนวนน้อยลง ขาดพระอาจารย์ที่จะมาสอนวิปัสสนากรรมฐาน และแนะนำวิธีการสวดมนต์ ข้อเสนอแนะ ควรปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักการรักษาอุโบสถศีลและเพิ่มกระบวนการเรียนรู้ในการประกอบพิธีทางศาสนาแบบโบราณ ร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อรณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการรักษาอุโบสถศีล เพื่อสร้างแรงจูงใจต่อไป

3) ด้านความต้องการ ปัญหาและอุปสรรค ขาดงบประมาณในการบูรณะ พัฒนา และสร้างสภาพแวดล้อมของอุโบสถศีลให้มีความเหมาะสม และเพียงพอ ข้อเสนอแนะ จัดหางบประมาณสนับสนุนทั้งจากภาครัฐ และภาคประชาชน

ความสำคัญ : สาธารณูปการ

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the construction management for eight precepts keeping of Wat Bangsrakao, Bangsrakao district, Laemsing district, Chanthaburi province, 2) to study the problems, obstacles and suggestions for development to the construction management for eight precepts keeping of Wat Bangsrakao, Bangsrakao district, Laemsing district, Chanthaburi province.

This research is the mixed research method. For the quantitative research is the survey research from the questionnaire and qualitative research is

the in depth interview from key informants. For the support the quantitative data , the population for this research is the eight precepts keepers whom come to keep the precepts at Wat Bangsrakao, Bangsrakao district, Laemsing district, Chanthaburi province by the simple sampling group from Krejcie and Morgan formula. The 250 people as the sampling population. The data analysis is also used by the ready programme for research of social sciences. The researcher had the data analysis through frequency, percentage, mean, standard deviation(S.D) one-way analysis of variance (One-way ANOVA) for testing the difference between the averages from three or more groups with LSD (Least Significant Different) at significantly statistics at 0.05.

The research findings were as follows:

The majority of correspondents was the female for 182 persons or 72.8 percent, having the marital status for 144 persons or 57.6 percent , having the age more than 50 years old for 224 person or 89.6 percent , having the education from primary school for 220 persons or 88 percent , having the career as farmers as 133 persons or 53.2 percent and having the income per month 4000 – 7000 Baht for 157 persons or 62.8 percent.

The construction management for eight precepts keeping of Wat Bangsrakao, Bangsrakao district, Laemsing district, Chanthaburi province

1. The environment : The problem and obstacle like the toilet is old and the elderly are not convenient to use it, lack of budget to develop the readiness , suitability, sufficiency for using. Suggestions : should improve the toilet for the elderly to use easily, should allocate the budget from the public sector and private sector.

2. The form of ritual ceremony : The problem and obstacle are the small numbers of ritual ceremony masters , the ritual ceremony masters lack of knowledge according to traditional ceremony that makes the traditional ceremony fades away, the small numbers of precept keepers, lack of Vappassana monks or meditation masters to teach the meditation and introducing the way to chant. Suggestions : should cultivate the youths to know the eight precepts keeping and to increase the learning process of traditional ceremony , cooperate with other agencies or related organizations for campaigning the people to see the importance of the eight precepts keeping for motivation creation.

3. The demand : The problem and obstacle lack of budget for reconstruction, development and create the environment of chanting hall properly and sufficiently. Suggestion : should allocate the budget that support by the public sector and private sector.

Keywords : Public Assistant

๑. บทนำ

วัดทางพระพุทธศาสนาเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญต่อพุทธศาสนิกชนทั่วไป เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอด ศีลธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ ไปสู่ชุมชน หรือจะเรียกได้ว่า วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน จากอดีตวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน และเป็นสถานที่ที่พุทธศาสนิกชนทั่วไปได้ใช้ เป็นสถานศึกษาอบรมให้มีความรู้ด้านวิชาชีพ ตำราแพทย์แผนไทยและศิลปกรรมแขนงต่างๆ วัดจึงเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งเป็นสถานที่บำเพ็ญบุญ บำเพ็ญกุศล ตั้งแต่เกิดจนถึงตายและเป็นสถานที่สงเคราะห์ทางจิตใจให้แก่ประชาชน (สุภาพ สุปัญญานันท์, 2544: 30) ซึ่งหลักสำคัญของพระพุทธศาสนาที่สะท้อนให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของพระพุทธศาสนาในด้านความสัมพันธ์ทางสังคมได้ชัดเจนมากที่สุด ได้แก่ คำสอนและหลักปฏิบัติในชั้นศีล เพราะศีลเป็นระบบการควบคุมชีวิตด้านนอกเกี่ยวกับการแสดงออกทางวาจา เป็นระเบียบว่าด้วยความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของหมู่ชน การจัดสภาพความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมให้เรียบร้อย และเกื้อกูลแก่การดำรงอยู่ด้วยดีของหมู่นั้น หรือเพื่อเข้าถึงประโยชน์ความดีงามสูงสุด

อุโบสถศีลนั้น มีผู้ปฏิบัติกันมาก่อนพุทธกาล และเป็นชื่อของวันที่เจ้าลัทธิทั้งหลายกำหนดไว้เพื่อความสะดวกในการทำกิจกรรมตามลัทธิของตนมีการงดอาหารเป็นต้น ต่อเมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นในโลก จึงทรงบัญญัติอุโบสถศีลอันประกอบด้วยองค์ 8 ประการ พร้อมทั้งไตรสรณคมน์ เพราะฉะนั้นอุโบสถศีลจึงมี 2 อย่าง คือ 1. อุโบสถศีลนอกพุทธกาล ได้แก่การเข้าจำด้วยการงดอาหารตั้งแต่เที่ยงวันไปในวันที่กำหนดไว้ ดังที่พระอรรถกถาจารย์กล่าวไว้ในอรรถกถาคังคมาลชาดกอัฐกนิบาตว่า บุตรและภรรยาที่ดีบริวารชนก็ดี ของเศรษฐีนั้น โดยที่สุดแม้คนเลี้ยงโคในเรือนนั้น ทั้งหมดล้วนเข้าจำอุโบสถศีลเดือนละ 6 วัน 2. อุโบสถศีลในสมัยพุทธกาล ได้แก่ อุโบสถศีลที่เป็นพุทธบัญญัติ อันประกอบด้วยไตรสรณคมน์ และองค์ 8 ประการมีปาณาติบาตเป็นต้น

ในอดีตที่ผ่านมาเมื่อก่อนที่ชาวบ้านจะเข้ามาลงรากสร้างฐานวัดบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรีพื้นที่นี้เป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์มีลักษณะเป็นที่เนินและที่ราบลุ่ม ตั้งอยู่แถบชายทะเล มีลำคลองไหลผ่านเป็นการแบ่งแยกพื้นที่ระหว่างป่าไม้เบญจพรรณ ซึ่งมีหลักฐานอ้างอิงจากการบอกเล่าและพบเห็นของชาวบ้านในรุ่นปู่ย่า ที่เล่าสืบทอดกันมาและหลักฐานอ้างอิงที่ทำให้เชื่อได้ว่าเป็นที่อยู่อาศัยและแหล่งหากินของช้างป่า ก็คือ แอ่งดินที่ช้างปามาอนรรวมกันและเกลือกกลิ้งเมื่อมีฝนตกก็จะมีน้ำขังในแอ่งดิน ช้างได้อาศัยน้ำที่ขังอยู่สำหรับกินและนอนเล่นจนมีขนาดกว้างและลึกมากขึ้นมีปรากฏทั่วไปในพื้นที่จำนวน 9 แห่ง ชาวบ้านเรียกว่า “สระ” ต่อมาชาวบ้านได้ใช้จำนวนสระมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านบางสระเก้า” และมีชื่อ

เรียกสระเหล่านี้ตามสถานที่และตามชื่อของชาวบ้านที่มีที่อยู่อาศัยใกล้เคียงกับสระในขณะนั้น ซึ่งในเขตพื้นที่ตำบลบางสระเก้า มีที่ตั้งอาณาเขต รวม 5 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 บ้านเนิน หมู่ที่ 2 บ้านกลาง หมู่ที่ 3 บ้านเนินกลาง หมู่ที่ 4 บ้านล่างหมู่ที่ 5 บ้านแวงนา มีวัดเป็นจุดศูนย์กลางของตำบล ทำให้ชุมชนในเขตพื้นที่มีจำนวนประชากรมากเพราะว่าในตำบลบางสระเก้านั้นมีวัดเพียงแห่งเดียว จึงทำให้พุทธศาสนิกชนให้ความสำคัญกับวัดสระเก้าและเข้ามาถืออุโบสถศีลและปฏิบัติธรรมกันเป็นจำนวนมาก (องค์การบริหารส่วนตำบลบางสระเก้า, 2559) และในปัจจุบันวัดบางสระเก้าเป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดจันทบุรี แห่งที่ 16 ที่มีผู้เข้าร่วมรักษาอุโบสถศีลเป็นจำนวนมาก

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการงานปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการสาธารณูปการเพื่อการรักษาอุโบสถศีลของวัดบางสระเก้า ตำบลบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

๓. ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยมีผู้ที่เข้ามารักษาอุโบสถศีลในวัดบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี เป็นประชากรในการศึกษา จำนวน 250 คน และผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 7 ท่านได้แก่ 1) เจ้าอาวาสวัด 2) ไวยาวัจกรวัด 3) กรรมการวัด 4) ผู้รักษาอุโบสถศีล 5) ผู้รักษาอุโบสถศีล 6) ประชาชน 7) ประชาชน

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย “การจัดการสาธารณูปการเพื่อการรักษาอุโบสถศีลของวัดบางสระเก้า ตำบลบางสระเก้าอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี”เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับ 5 ขั้นตอน ดังนี้

๑ รูปแบบการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis)

๒ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ที่เข้ามารักษาอุโบสถศีลในวัดบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเข้ามารักษาอุโบสถศีลในระหว่างวัน จำนวน 250 คนผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือพระภิกษุผู้บริหารวัดและพุทธศาสนิกชนผู้มาร่วมรักษาอุโบสถศีล จำนวน 7 รูป/คน

๓ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษาอาชีพรายได้/ต่อเดือน โดยใช้แบบสอบถามชนิดแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้รักษาอุโบสถศีลที่มีต่อการจัดการสาธารณูปการเพื่อการรักษาอุโบสถศีลของวัดบางสระแก้ว ตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี 3 ด้าน คือ 1) ด้านสภาพแวดล้อม 2) ด้านรูปแบบพิธีการ 3) ด้านความต้องการมีจำนวน 21 ข้อ

๔ การเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอนดังนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสืออ้างอิงทางพระพุทธศาสนาต่างๆ จากฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ 2539

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสือ วารสาร บทความงานวิจัยเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนข้อมูลทางสถิติที่รวบรวมโดยหน่วยงานราชการหรือสถาบันการศึกษาและแหล่งข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับ

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และ 2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายและพรรณนาความวิเคราะห์ลักษณะปัญหาจากเอกสาร จากการสัมภาษณ์ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 1) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2) จัดลำดับข้อมูล 3) จากการสัมภาษณ์ 4) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็น 5) สรุปผลการวิจัย

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณหลังจากได้รับแบบสอบถามแล้วผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปทำการตรวจสอบความถูกต้อง การลงรหัส และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการคำนวณค่าสถิติต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์การนำเสนอและสรุปผลการวิจัย

๕. ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 72.8 มีสถานภาพสมรส จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 57.6 มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 89.6 มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 88.0 ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 53.2 และมีรายได้/เดือน 4,000-7,000 บาท จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 62.8

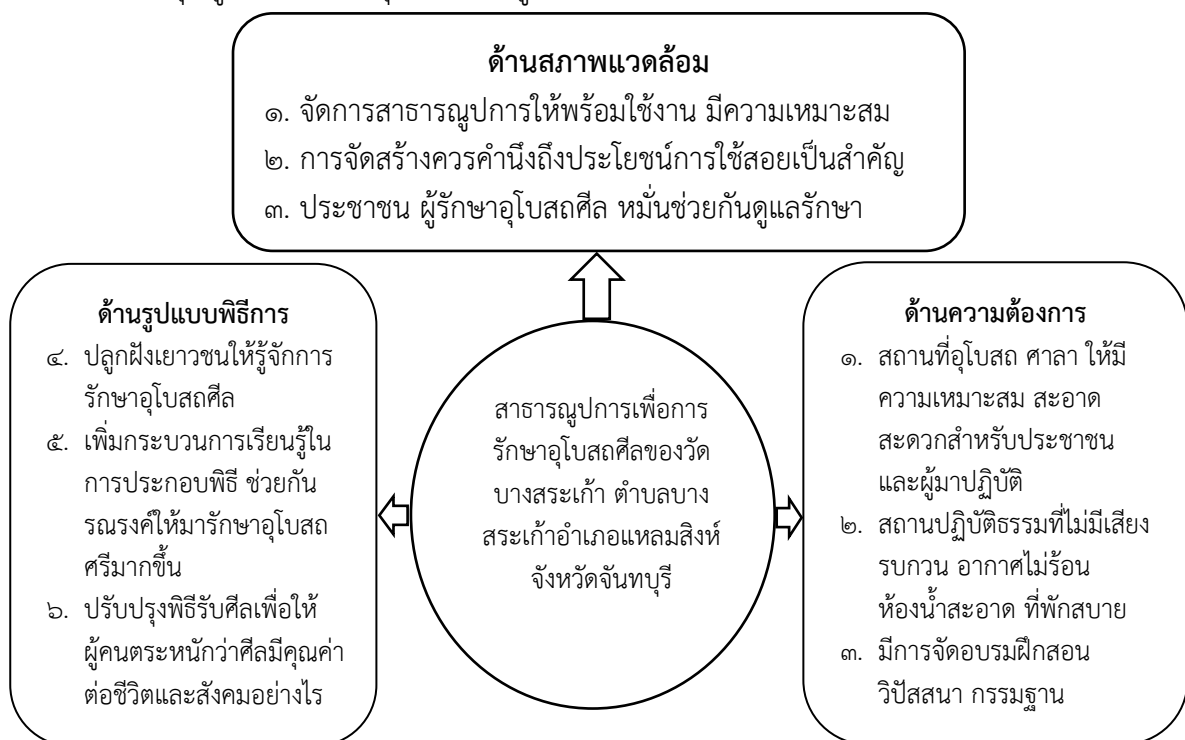
การจัดการสาธารณูปการเพื่อการรักษาอุโบสถศีลของวัดบางสระแก้ว ตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

1) ด้านสภาพแวดล้อม ปัญหาและอุปสรรค ห้องน้ำ มีลักษณะเก่า ผู้สูงอายุไม่สะดวกในการใช้งาน ขาดงบประมาณในการพัฒนาให้มีความพร้อม ความเหมาะสม และเพียงพอต่อการใช้งาน ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงห้องน้ำ ใช้สุขภัณฑ์ที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ จัดหางบประมาณสนับสนุนทั้งจากภาครัฐ และภาคประชาชน

2) ด้านรูปแบบพิธีการ ปัญหาและอุปสรรค ผู้นำในการประกอบพิธีทางศาสนามีจำนวนน้อย ผู้นำในการประกอบพิธีทางศาสนายังขาดความรู้ที่ถูกต้องตามหลักประเพณีแบบโบราณ ทำให้วัฒนธรรมประเพณีแบบโบราณค่อย ๆ หายไป ผู้รักษาอุโบสถศีลมีจำนวนน้อยลง ขาดพระอาจารย์ที่จะมาสอนวิปัสสนากรรมฐาน และแนะนำวิธีการสวดมนต์ ข้อเสนอแนะ ควรปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักการรักษาอุโบสถศีลและเพิ่มกระบวนการเรียนรู้ในการประกอบพิธีทางศาสนาแบบโบราณ ร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการรักษาอุโบสถศีล เพื่อสร้างแรงจูงใจต่อไป

3) ด้านความต้องการ ปัญหาและอุปสรรค ขาดงบประมาณในการบูรณะ พัฒนา และสร้างสภาพแวดล้อมของอุโบสถศีลให้มีความเหมาะสม และเพียงพอ ข้อเสนอแนะ จัดหางบประมาณสนับสนุนทั้งจากภาครัฐ และภาคประชาชน

4) สรุปลองค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge) จากการวิจัยเรื่อง การจัดการสาธารณูปการเพื่อการรักษาอุโบสถศีลของวัดบางสระเก้า ตำบลบางสระเก้าอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยสามารถสรุปลองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังแผนภาพ

๖. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การจัดการสาธารณูปการเพื่อการรักษาอุโบสถศีลของวัดบางสระเก้า ตำบลบางสระเก้าอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีข้อค้นพบจากการวิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1) จากการศึกษาพบว่า ผู้รักษาอุโบสถศีลมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการสาธารณูปการเพื่อการรักษาอุโบสถศีลของวัดบางสระเก้า ตำบลบางสระเก้าอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก สิทธิและหน้าที่ภายในอุโบสถศีล ทั้งเพศชายและเพศหญิงการจัดการสาธารณูปการเพื่อมุ่งหวังความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสมุห์อนุกุล อนุวฑฺฒโน (ปานประดิษฐ์) (2556) ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรม 4 ไปใช้ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรม 4 ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา พบว่าประชาชนที่มี เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรม 4 ไปใช้ในการบริหารงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2) จากการศึกษาพบว่า ผู้รักษาอุโบสถศีลที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการสาธารณูปการเพื่อการรักษาอุโบสถศีลของวัดบางสระเก้า ตำบลบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกันซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้รักษาอุโบสถศีลจะมีช่วงอายุที่แตกต่างกัน ก็ไม่ได้ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อการจัดการสาธารณูปการเพื่อการรักษาอุโบสถศีลของวัด สอดคล้องกัน เพ็ญศิริ สุขอ้วน (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานระดับหน่วยงานของบุคลากรในโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลของโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานระดับหน่วยงานของโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล ไม่แตกต่างกัน

3) จากการศึกษาพบว่า ผู้รักษาอุโบสถศีลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการสาธารณูปการเพื่อการรักษาอุโบสถศีลของวัดบางสระเก้า ตำบลบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกัน พระชนดล นาคสุวรรณ (นาคพิพัฒน์) (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า พระสังฆาธิการที่มีวุฒิการศึกษาสามัญแตกต่างกันมีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4) จากการศึกษาพบว่า ผู้รักษาอุโบสถศีลที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการสาธารณูปการเพื่อการรักษาอุโบสถศีลของวัดบางสระเก้า ตำบลบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5) จากการศึกษาพบว่า ผู้รักษาอุโบสถศีลที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการสาธารณูปการเพื่อการรักษาอุโบสถศีลของวัดบางสระเก้า ตำบลบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกสิน พูลวัน

(2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทรงตะของผู้บริหารและครูเทศบาลในเขตการศึกษา 10” ผลการวิจัยพบว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทรงตะของผู้บริหารโรงเรียนและครูเทศบาลในเขตการศึกษา 10 มีแบบภาวะผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักอยู่ในระดับมาก รองลงมาอยู่ในระดับปานกลางคือ แบบภาวะผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลักและแบบภาวะผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลัก เปรียบเทียบแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนระหว่างทรงตะของผู้บริหารโรงเรียนและครูเทศบาลในเขตการศึกษา 10 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูเทศบาลมีทรงตะต่อแบบภาวะผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลักและแบบภาวะผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลักไม่แตกต่างกัน แต่ผู้บริหารโรงเรียนและครูเทศบาลมีทรงตะต่อแบบภาวะผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6) ด้านสภาพแวดล้อม ยังขาดงบประมาณในการนำมาบูรณะ พัฒนา สถานที่และอุโบสถ ศาล เพื่อให้ความเหมาะสม และเพียงพอต่อผู้มากราบไหว้บูชาอุโบสถศาลสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพร สดสม (2553) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาระบบและการจัดการวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาวัดพระธาตุแช่แห้ง อำเภอภูเวียง จังหวัดน่าน” ผลวิจัยพบว่า การก่อสร้างการบูรณะ ปฏิสังขรณ์ ถาวรวัตถุ และการพัฒนาพื้นที่ดินอันเป็นที่ตั้งของวัดรวมทั้งการปลูกต้นไม้ตามความเหมาะสมและตามความจำเป็น ก็พึงทำตามกำลังทรัพยากร คือ กำลังเงิน และกำลังบุคลากรที่มี วัดได้จัดให้มีการบูรณะปฏิสังขรณ์และพัฒนาเสนาสนะ อาคารสถานที่และบริเวณภายในวัด ให้มั่นคงแข็งแรงและสง่างามอยู่ตลอดเวลาการที่วัดจะมีกิจกรรมการก่อสร้างขึ้นนั้น จะต้องมีการวางระบบไว้ล่วงหน้าเพื่อไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่างๆ แก่วัด โดย เจ้าอาวาสเป็นผู้มอบหมายให้ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสฝ่ายสาธารณูปการเป็นผู้ดูแลและประสานงาน กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายฆราวาส ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ศาสนการของวัดคอยดูแล ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา งานภูมิทัศน์นอกจากนี้งานสาธารณูปการยังเกี่ยวข้องกับงานด้านการบูรณะเสนาสนะของวัดด้วย ซึ่งงานบูรณะเสนาสนะของวัดนั้นเจ้าอาวาสจะได้มอบหมายให้โยมวิจิตรฝ่ายสาธารณูปการ เป็นผู้ดูแลและประสานงาน งบประมาณที่ใช้ในด้านการบูรณะเสนาสนะนั้นส่วนใหญ่เป็นงบประมาณของวัด นอกจากนี้ยังได้รับงบประมาณจากผู้มีจิตศรัทธา และงบประมาณที่เกิดจากงบประมาณของรัฐเมื่อมีงบประมาณในการดำเนินงานแล้วจะมีการประชุมคณะกรรมการพัฒนาวัด เพื่อรับทราบการดำเนินงานโดยอยู่ภายใต้การจัดการแผนการพัฒนาวัด จัดตั้งคณะกรรมการฝ่ายงานประชาสัมพันธ์เชิญชวนผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาคกรณีมีเจ้าภาพให้แจ้งเจ้าภาพก่อนการดำเนินงาน แต่งตั้งคณะกรรมการประมวลโครงการ (ประกวดราคา) ตรวจสอบโครงสร้าง การเงินบัญชี และผู้มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ มาเป็นที่ปรึกษา

7) ด้านรูปแบบพิธีการ ยังขาดผู้นำพิธีการทั้งทางด้านจำนวน และความเหมาะสมสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิดเพ็งอุดม (2535) ได้ทำการศึกษาวิจัย “เรื่องบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามทรงตะของพระสงฆ์และเจ้าหน้าที่กระทรวงหลักระดับตำบลในจังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า มีพระสงฆ์ที่พัฒนาหลายรูปได้ปรับเปลี่ยนความเชื่อและค่านิยมของชาวบ้านในด้านสังคมและ

วัฒนธรรมได้แก่การอบรมสั่งสอนแนะนำชาวบ้านว่าการทำความสะอาดบ้านเรือนหรือชุมชนไม่ทิ้งขยะมูลฝอยลงแม่น้ำลำคลองก็คือการทำบุญอย่างหนึ่ง

8) ด้านความต้องการ ต้องการงบประมาณการพัฒนาวัดเป็นการปรับปรุงสภาพวัดและการดำเนินกิจกรรมต่างๆของวัดเพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้วัดมี ความเจริญรุ่งเรืองและเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนเน้นการปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องในวัดรวมทั้งส่งเสริมกระบวนการดำเนินงานกิจการพระศาสนาในวัดให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสมบูรณ์การพัฒนาวัดมุ่งเน้นให้วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนและเป็นแหล่งอารยธรรม อันเจริญรุ่งเรืองมีศาสนวัตถุศาสนสถานอันเป็นเครื่องหมายแห่งศิลปวัฒนธรรม อันดีงามมีการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์อย่างหลากหลายทั้งในด้านศาสนพิธีการให้การศึกษาการเผยแผ่และการสาธารณสงเคราะห์เพื่อให้พระศาสนาสร้างความสงบสุขแก่สังคมไทยได้อย่างแท้จริง

๗. กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเพราะได้รับความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจากพระปลัดระพินพุทธิสารโร, ดร. ประธานกรรมการควบคุมสารนิพนธ์, และ อาจารย์ดร.ธิฐวุฒินันท์มีกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ที่ช่วยให้แนวคิดแนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัยจนได้เนื้อหาสารนิพนธ์ที่ครบสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณท่านเจ้าคุณพระสุธิปริยัตยาภรณ์เจ้าคณะอำเภอแหลมสิงห์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถามพร้อมให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้คุณค่าและประโยชน์ใดๆอันจะพึงมีจากสารนิพนธ์เล่มนี้ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยฉบับนี้จะมีประโยชน์อยู่ไม่น้อยจึงขอมอบส่วนดีทั้งหมดนี้ขออนุญาตอุทิศถวายคุณพระศรีรัตนตรัยและมอบเป็นกตเวทิตาคุณแก่บิดามารดาอุปชฌาย์อาจารย์และญาติโยมทุกท่านที่ถวายปัจจัยตลอดท่านผู้มีอุปการะคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้สำหรับข้อบกพร่องต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นนั้นผู้วิจัยขออน้อมรับผิดเพียงผู้เดียวและยินดีที่จะรับฟังคำแนะนำจากทุกท่านที่ได้เข้ามาศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัยต่อไป

๘. ข้อเสนอแนะ

1) ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปพัฒนาและประยุกต์ใช้จริงในการจัดการสาธารณูปการทุกระดับ เพื่อความมั่นคง ยั่งยืนของพระพุทธศาสนาสืบไป

2) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการสาธารณูปการที่เฉพาะด้าน เช่น ด้านสภาพแวดล้อม ด้านรูปแบบพิธีการ เป็นต้น

3) ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนางานด้านสาธารณูปการให้สมบูรณ์ถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

- ธีรยุทธ พึ่งเทียร. (2545). **สถิติเบื้องต้นและการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุตรไพศาล.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). **เล่าเรื่องให้โยมฟัง**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2547). **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทจูนพับลิชชิง จำกัด.
- สุรชัย ศิริโกการภิรมย์. (2556). **การวิจัยทางการศึกษา**. ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- พระครูสมุห์ณัฐเสฏฐ์ อธิญาโณ. “การพัฒนาการบริหารจัดการการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 11”, **มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2559) : 6-11.
- โกสิน พูลวัน. (2545). “แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทฤษฎีของผู้บริหารและครูเทศบาลในเขตการศึกษา 10”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- จิตติพร สะสม. (2553). “ศึกษาระบบและการจัดการวัดในพระพุทธศาสนา:กรณีศึกษาวัดพระธาตุแช่แห้ง อำเภอกู่เวียง จังหวัดน่าน”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสมุห์อนุกุล อนุทโน (ปานประดิษฐ์). (2556). “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรม4ไปใช้ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงงามอำเภอลี้ จังหวัดสงขลา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธนดล นาคสุวณโณ (นาคพิพัฒน์). (2551). “การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์”. **วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอุบล กตปุญโญ (แก้ววงล้อม). (2537). “การวิเคราะห์คุณค่าของศีลที่มีต่อสังคมไทย”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เพ็ญศิริ สุขอ้วน. (2550). “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานระดับหน่วยงานของบุคลากรในโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลของโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์”. **วิทยานิพนธ์ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมคิด เพ็งอุดม. (2535). “บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามพระคัมภีร์ของพระสงฆ์และเจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทยระดับตำบลในจังหวัดสมุทรสงคราม”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

สุภาพ สุปัญญาจันทร์. (2544). “โครงการเมอร์ลอตมลพิษ”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.